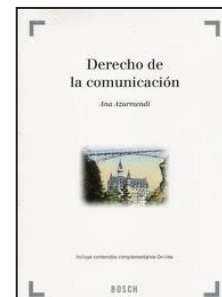

AZURMENDI, A. *Derecho de la comunicación*. 1a ed. Barcelona: Ed. Bosch. 338 p.
ISBN: 978-84-9790-835-1

PER LLUÍS DE CARRERAS

Advocat i professor de dret de la comunicació de la Facultat de Comunicació Blanquerna - Universitat Ramon Llull i dels estudis de periodisme i comunicació audiovisual de la Universitat Oberta de Catalunya

Un manual que entén el dret de la comunicació més enllà del relacionat amb l'exercici del periodisme i els mitjans de comunicació

Després de vint anys de docència a la Facultat de Comunicació de la Universidad de Navarra, la doctora Ana Azurmendi ens ofereix ara la seva nova obra *Derecho de la comunicación* amb la pretensió d'abastar en un sol llibre el més significatiu dels diversos aspectes que comprèn el dret de la informació, complementat amb el tractament del règim jurídic dels mitjans de comunicació i una última part que dedica al dret de la publicitat.

La doctora Azurmendi, especialista reconeguda en aquests temes, afegeix aquesta obra al seu repertori ampli de publicacions, entre les quals destaquen *La reforma de la televisión pública española* (Tirant lo Blanch, 2007), *Derecho de la información. Guía jurídica para profesionales de la comunicación* (Eunsa, 2a ed. 2001) i *El derecho a la propia imagen: su identidad y aproximación al derecho a la información* (Civitas, 1997).

Derecho de la comunicación és un llibre descriptiu i fàcil de llegir no només per als avesats a qüestions jurídiques, sinó també per als que són llecs en aquestes matèries, la qual cosa és rellevant si tenim en compte que entre els lectors potencials hi trobarem periodistes, publicistes i comunicadors audiovisuals que necessiten saber quines són les normes jurídiques que regeixen la seva professió. I també estudiants de les facultats de comunicació que tenen com a assignatura troncal el conjunt de matèries de què tracta aquesta obra i que poden utilitzar-la com a llibre de text o de consulta.

El llibre consta de cinc parts, si bé les tres primeres estan íntimament relacionades per integrar el que es coneix com a *dret de la informació*. La quarta part es dedica a l'estudi del règim jurídic dels mitjans de comunicació i la cinquena, al dret de la publicitat.

La matèria pròpia del dret de la informació es divideix en tres parts, en les quals, a banda de diverses citacions doctrinals, s'ofereix una referència jurisprudencial àmplia del Tribunal Suprem (TS) i del Tribunal Constitucional (TC) espanyols, així com

del Tribunal Europeu de Dret Humans (TEDH), que és l'organisme creat en el Conveni Europeu de Drets Humans promogut el 1950 pel Consell d'Europa i que ha format des d'aleshores un cos de doctrina sòlid que ha anat homogeneïtzant la concepció europea de defensa dels drets fonamentals.

La primera part està dedicada als drets fonamentals a les llibertats d'expressió i d'informació partint del reconeixement genèric d'aquests drets a l'article 20 de la Constitució (CE), però que han estat desenvolupats conceptualment i matisats doctrinalment pel Tribunal Constitucional. Azurmendi constata la influència que el TEDH –del qual referencia algunes sentències– ha tingut en l'elaboració de les posicions doctrinals del alt tribunal espanyol i, fins i tot, l'estén a la jurisprudència de la Cort Interamericana de Drets Humans en matèria de llibertat d'expressió. Aquesta part acaba amb l'estudi del dret de rectificació.

La segona part analitza els límits constitucionals (apartat 4 de l'article 20 de la CE) de les llibertats d'expressió i d'informació, com ara els drets fonamentals a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge, així com la protecció de la joventut i de la infància davant els mitjans de comunicació, tant des del punt de vista civil com penal. Cal destacar que el capítol del dret a la intimitat inclou l'estudi de la protecció de dades personals i en el de la protecció de menors s'hi analitzen no només les principals disposicions legals espanyoles (Llei de protecció jurídica del menor i Llei general de la comunicació audiovisual), sinó també la Convenció de l'ONU sobre els drets de l'infant i disposicions reglamentàries sobre qüestions concretes (pornografia, classificació d'obres cinematogràfiques i audiovisuals, publicitat, etc.)

A la tercera part s'hi examinen els drets fonamentals instrumentals dels professionals del periodisme reconeguts a la CE (lletra d de l'apartat 1 de l'article 20), el secret professional i la clàusula de consciència; en el primer cas s'aporta la doctrina del TEDH sobre aquest aspecte i en el segon, la jurisprudència del TC. També en aquesta tercera part s'hi inclou un capítol sobre el dret a la propietat intel·lectual dels professionals de la comunicació. Partint de la Directiva europea 2001/29/CE sobre

harmonització d'aspectes dels drets d'autor i de drets afins a la societat de la informació, Azurmendi fa un comentari ampli sobre la protecció d'aquests drets en el text refós de la Llei de propietat intel·lectual del 1996. Igualment, examina breument una qüestió de gran actualitat com és la de la circulació d'obres a internet amb autoritzacions *copyleft* (que es contraposen al tradicional *copyright*), que permeten el lliure accés i la utilització d'obres en les condicions que cada autor o autora determini segons els codis reconeguts a les llicències *Creative Commons*.

La quarta part es consagra al règim jurídic dels mitjans de comunicació, que divideix en tres capítols. El primer es dedica a la regulació jurídica d'internet, qüestió realment problemàtica per les dificultats d'intervenció normativa de la xarxa. Azurmendi dona una visió general de la Directiva 2000/31/CE, de comerç electrònic, com a àmbit jurídic comú europeu; tot seguit examina amb més detall les previsions de la Llei 34/2002, de la societat de la informació i del comerç electrònic, text cabdal de la regulació espanyola, i acaba amb l'anàlisi de les responsabilitats civils i penals que es poden derivar dels incompliments legals. La redefinició de la televisió pública estatal (lleis 17/2006 i 8/2009 de la Corporació RTVE), tema en què la doctora Azurmendi és una autoritat, i la nova regulació del règim jurídic de la televisió a Espanya en l'àmbit autonòmic i privat (Llei 7/2010, general de la comunicació audiovisual) integren el segon capítol d'aquesta part que és particularment oportuna atesa la promulgació recent d'aquestes lleis. En el capítol següent s'analitza l'estatut jurídic de la ràdio.

Finalment, el llibre es clou amb una darrera part referida al dret de la publicitat, que recull la modificació notable que ha suposat la Llei 29/2009 per la qual es modifica el règim legal de la competència deslleial i de la publicitat per a la millora de la protecció dels consumidors i usuaris, i que ha racionalitzat el dret espanyol en aquesta matèria, eliminant les contradiccions i unificant les situacions de duplicitat de regulació entre la Llei general de publicitat i la Llei de competència deslleial pel que fa al règim d'accions contra la publicitat il·lícita, i que integra de manera coherent la legislació protectora dels consumidors en la regulació del mercat.

Derecho de la comunicación és un llibre de narració estructurada i clara, que sistematitza coherentment les diferents matèries que engloba i que conté la jurisprudència bàsica, espanyola i europea, que ha gestat doctrinalment el dret de la informació aplicant a casos reals els conceptes genèrics que la Constitució espanyola emprà per protegir els drets fonamentals a les llibertat d'expressió i d'informació, i als seus límits en relació amb el dret a l'honor, a la intimitat i a la pròpia imatge. En definitiva, és una contribució valuosa a l'estudi de les normes que regeixen la comunicació feta des del rigor que caracteritza l'obra d'Azurmendi i que s'afegeix als manuals de característiques similars ja existents i que es referencien a continuació d'aquesta recensió.

Referències

BEL MALLÉN, I.; CORREDOIRA Y ALFONSO, L. *Derecho de la Información*, 1a. ed. Barcelona: Ariel, 2003 (Ariel-Comunicación), 596 p. ISBN 84-344-1295-0

COUSIDO GONZÁLEZ, P., *Derecho de la comunicación*, 1a. ed. Madrid: Colex, 2001, ISBN (o.c.) 84-7879-678-9. Vol. I: Derecho de la comunicación impresa, 300 p. ISBN 84-7879-679-7; Vol. II: Derecho de la comunicación audiovisual y de las telecomunicaciones, 320 p. ISBN 84-7879-680-0; Vol. III: Derecho de la comunicación en Internet, 242 p. ISBN 84-7879-681-9

DE CARRERAS SERRA, LL. *Las normas jurídicas de los periodistas. Derecho español de la información*. 1a. ed. Barcelona: Editorial UOC, 2008. 978-84-9788-748-9

ESCOBAR SERNA, L. *Manual de Derecho de la Información*. 3a. ed. Madrid: Dykinson, 2004, 842 p. ISBN 84-9772-308-2

GAY FUENTES, C. *Derecho de la comunicación audiovisual*. 1a. ed. Madrid: Editorial Fragua, 2008 (Biblioteca de Ciencias de la Comunicación), 439 p. ISBN 978-84-7074-265-1

LINDE PANIAGUA, E.; VIDAL BELTRAN, J. M. *Derecho audiovisual*. 1a. Ed. Madrid: Colex, 2003, 705 p. ISBN 84-7879-779-3

ORTEGA GUTIERREZ, D. *Manual de derecho de la Información*. 1a. ed. Madrid: CERA (Centro de Estudios Ramon Areces) 2003, 416 p. ISBN 978-84-8004-876-7

URIAS MARTÍNEZ, J. *Lecciones de Derecho de la Información*. 1a. ed. Madrid: Tecnos, 2003, 269 p. ISBN 84-309-4033-2